

Minnisblað

Viðtakandi: Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneytið

B.t. Steinunn Fjóra Sigurðardóttir, skrifstofustjóri stefnumótunar og innleiðingar og Magnús Örn

Agnesar Sigurðsson teymisstjóra loftslags og náttúruvár

Höfundur: Ester Anna Ármannsdóttir og Hildur Kristjánsdóttir

18. október 2024

Tilvísun: 202410019 / 3.0

Efni: Ofanflóðaáhættumat og strandsvæðisskipulag

Skipulagsstofnun vill vekja athygli Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneytisins á því að stofnunin telur ástæðu til að mótaður verði skýr rammi um kröfur um áhættumat vegna náttúruvár á strandsvæðum.

Í reglugerð um hættumat vegna ofanflóða, flokkun og nýtingu hættusvæða og gerð bráðabirgðahættumats nr. 505/2000 er kveðið á um að taka skuli fullt tillit til hættumats við alla skipulagsgerð og nánar fjallað um samræmi hættumats við gerð svæðis- aðal- og deiliskipulags. Með hliðsjón af þessari nýju skipulagsgerð, sem strandsvæðisskipulagið er, telur Skipulagsstofnun tilefni til þess að endurskoða reglugerðina til að taka af allan vafa um að reglugerðin taki einnig til skipulagsgerðar á strandsvæðum eins og þau eru skilgreind í lögum um skipulag haf- og strandsvæða 88/2018.

Um náttúruvá á haf- og strandsvæðum í Landsskipulagsstefnu 2024-2038

Í nýlega samþykktri Landsskipulagsstefnu fyrir árin 2024-2038, undir markmiði um velsæld samfélags, er lögð áhersla á að skipulag geri nauðsynlegar ráðstafanir til að stuðla að öryggi almennings gagnvart náttúruvá (áhersla B.6). Framfylgd áherslunnar á haf- og strandsvæðum er eftirfarandi:

- Við skipulagsgerð á haf- og strandsvæðum verði tekið tillit til náttúruvár.
- Við greiningu á valkostum fyrir staðbundna nýtingu á strandsvæðum verði metið, eins og kostur er, hvort fyrirhugaðri starfsemi stafi hættu af náttúruvá.

Um ofanflóðaáhættu í strandsvæðisskipulagi

Í gildandi strandsvæðisskipulagi Austfjarða og Vestfjarða, sem voru samþykkt árið 2023, var ekki gert ráð fyrir að metin yrði ofanflóðaáhætta, líkt og gert er við gerð aðalskipulags og eftir aðstæðum svæðisskipulags, heldur að slíkt mat færi fram í mati á umhverfisáhrifum framkvæmdar eða áður en teknar eru ákvarðanir um leyfisveitingar.

Þó voru í strandsvæðisskipulagi Austfjarða sett sértæk skipulagsákvæði fyrir eitt svæði, reit SN2 í Selstaðavík í Seyðisfirði, í nýtingarflokknum staðbundin nýting. Þar voru sett skilyrði um framkvæmd ofanflóðaáhættumats áður en kemur til leyfisveitinga, þ.e. áður en leyfi til fiskeldis er veitt þurfi að liggja fyrir nánara mat á hættu á ofanflóðum og þannig mögulegri hættu á slysasleppingum vegna ofanflóða. Veðurstofa Íslands vann staðbundið hættumat vegna ofanflóða fyrir fyrirhugað fiskeldi á reitnum, dags. 14.6.2023, skv. reglugerð nr. 505/2000. Niðurstaða hættumatsins var að sjókvíarnar standist ofanflóðaáhættumat fyrir atvinnusvæði.

Niðurstaða

Í ljósi ofangreinds telur Skipulagsstofnun þörf á að skýra kröfur og viðmið í áhættumati vegna skipulagsgerðar og leyfisveitinga á haf- og strandsvæðum og óskar eftir því að Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneytið taki málið upp á vettvangi stofnana ráðuneytisins.

Meðal atriða sem tilefni er til að skoða eru:

- hvort áhættumat eigi að ná til skipulagsreita strandsvæðisskiplags ætlaðir staðbundinni nýtingu frekar en mannvirkja m.t.t. þess að dæmi eru um að eldisstöðvar eigi að vera færanlegar innan tiltekins skipulagsreits.
- hvort tekið sé tillit til umhverfistjóns í áhættumati á svæðum þar sem gert er ráð fyrir staðbundinni nýtingu, t.d. sjókvíaeldi. Áhætta, sbr. kröfur í reglugerð nr. 505/2000, er metin út frá staðaráhættu fólks, þ.e. viðveru fólks á svæðunum, en ekki út frá mengunarhættu, eins og slyasleppingum í sjókvíaeldi.

Afrit sent til Veðurstofu Íslands.